

Dykkar ref.:
[Your ref.]

Vår ref.:
52406351/B-01 Søknad om
dispensasjon.docx

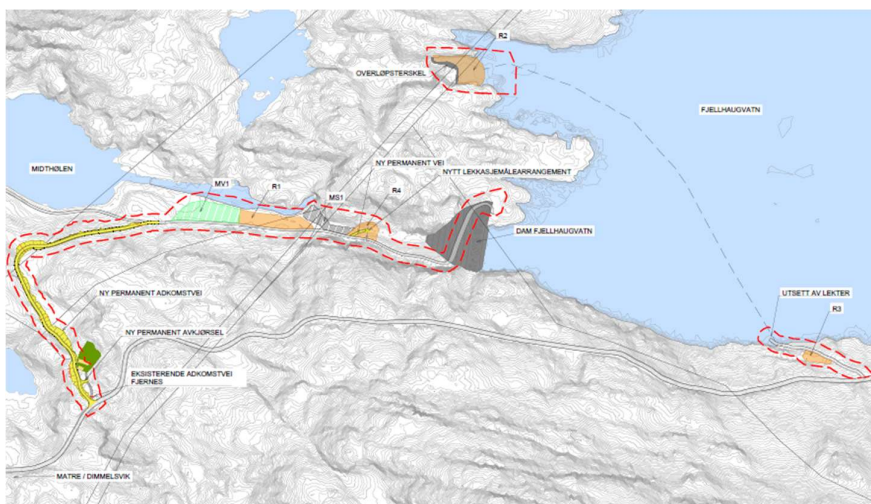
Dato:
2026-04-28

Søknad om dispensasjon – rehabilitering av dam Fjellhaugvatn

Byggeplass:	Dam Fjellhaugvatn	Gnr/bnr 250/ 1-4, 24, gnr/bnr 251/2 og gnr/bnr 104/1
Tiltak:	Rehabilitering av damanlegg og etablering av ny tilkomstveg	
Tiltakshaver:	Sunnhordland Kraftlag AS	Adresse: Postboks 24, 5401 STORD
Ansvarlig søker:	Norconsult Norge AS	Adresse: Postboks 626, 1303 SANDVIKA

På vegne av Sunnhordland Kraftlag AS (SKL AS), søkes det om dispensasjon fra arealformål LNRF i gjeldende kommuneplan og fra formål skytebane/idrettsanlegg i reguleringsplan, for etablering av ny adkomstveg til dam Fjellhaugvatn, samt rehabilitering av damanlegg ved dam Fjellhaugvatn. Det er planlagt gjennomføring av tiltak på overløpsterskel og etablering av nytt lekkasjemålesystem. Da bruken av arealene ikke er i tråd med overordnet plan (kommuneplan og reguleringsplan), må en avklare bruken av arealene gjennom søknad om dispensasjon, jf. Kapittel 19 i plan- og bygningsloven.

Bakgrunnen for søknaden er at dammen ikke tilfredsstillende kravene i damsikkerhetsforskriften, samt at en i oktober 2014 opplevde flom, som medførte skader på del av flomløp og veg inn til dammen. Overløpsterskel må forsterkes og det skal etableres lekkasjemålesystem for dammen. Tilkomstveg til dammen er derfor planlagt flyttet, slik at en får sikker adkomst til dammen.

Figur 1 Utsnitt fra arealbruksplan som viser planlagte tiltak og inngrepsgrense for tiltakene.

Om tiltakene

Det er planlagt følgende tiltak:

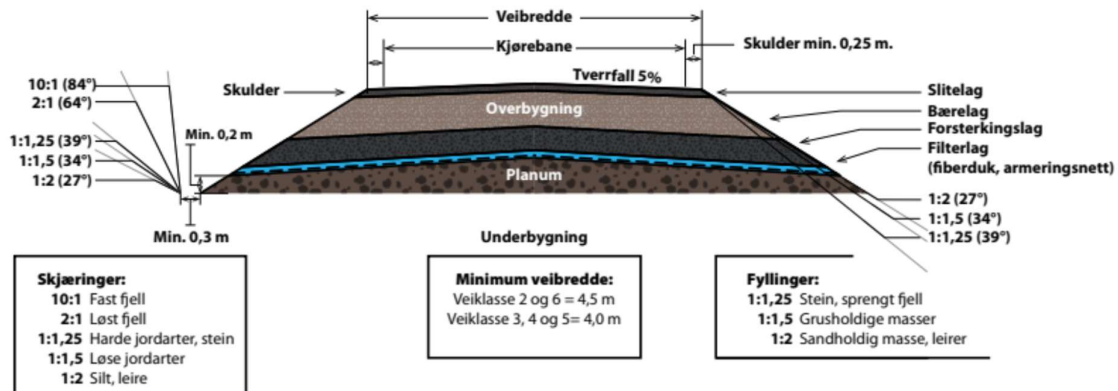
- Etablering av ny flomsikker adkomstveg til Fjellhaugvatn hoveddam
- Forsterking av overløpsterskel
- Nytt lekkasjemålearrangement
- Kabelgrøft fra lukehus til lekkasjemålearrangement
- Riggområder og mellomagring

Etablering av ny flomsikker adkomstveg

Det er i dag adkomst til hoveddammen fra Dimmelsvik fra FV 5024, videre inn til dammen går det privat stikkveg gjennom skytebanen inn til dammen. Vegen er i dag ikke flomsikker. Deler av eksisterende veg og flomløpet ble ødelagt under flom i 2014. Etablering av ny adkomstveg og rehabilitering av flomløpet ble søkt om i 2014 og godkjent av NVE i 2015. Arbeidene var delt inn i 2 byggetrinn, hvor byggetrinn 1 var rehabilitering av flomløpet og vegen som går langs flomløpet. Byggetrinn 2 var den nye adkomstvegen som beskrives her. Byggetrinn 2 ble ikke gjennomført i 2015. Årsaken til at det ble satt på vent er at man planla å benytte stein fra byggingen av Blåfalli Fjellhaugen kraftverk hvor arbeidene nå har startet opp. Byggetrinn 2 av ny adkomstveg søkes derfor på nytt nå.

Ny veg skal være flomsikker. Ny tilkomst er planlagt ved eksisterende avkjøring fra Blådalsvegen. Vegen er i hovedtrekk planlagt slik den ble godkjent i 2015. Den eksisterende vegen som går gjennom området for skytebane vil ligge igjen slik den er i dag, men vil fysisk stenges av med større stein, eller lignende. Adkomstvegen skal bygges med masser fra Blåfalli – Fjellhaugen prosjektet i tillegg til en del stedlige masser. Vegen er planlagt med en vegbredde på minimum 4 meter, med kjørebane på minimum 3,5 meter. Ved fyllinger høyere enn 2 m, målt på vegkant, eller på steder der stigningen er mer enn 14%, vil vegbredden økes med 0,5 meter. I kurver utvides vegbredden, avhengig av kurveradius og kurvelengde. Breddøkningen foretas i innersving og maksimal vegbredde er 6 meter. Stikkrenner skal dimensjoneres etter nedbørs- og avrenningsforholdene ved 25-50 årsflom i det aktuelle området.

Vegen skal bygges på fylling der det er mulig. Om vegetasjonsdekke og jord må fjernes, skal dette gjenbrukes for revegetering i fyllingsskråningene. Det vil bli noen synlige skjæringer i forbindelse med etablering av vegen. Jord og vegetasjonsdekke blir lagt tilbake i fyllingsskråningene for å sikre revegetering. Vegskråningene vil ha en helning på ca. 1:1,5. På grunn av skråningene sin bratte vinkel, vil en vurdere å tilføre frøblanding med karrige norske arter som er tilpasset lokalt klima for å bidra til rask revegetering og hindre erosjon av massene.

Figur 2 Tverrprofil av vegkroppen

Overløpsterskel

Overløpsterskelen ved dam Fjellhaugvatn har ikke tilfredsstillende stabilitet i høyeste parti. Det skal utføres arbeid med betongrehabilitering, samt forsterking av terskel ved etablering av bergbolter. I de lave snittene etableres det en slisse, der bergbolter forankres med bend i topp før gjenstøping.

Nytt lekkasjemålearrangement

Dammen tilfredsstillende ikke gjeldende krav til lekkasjemålearrangement. Det skal etableres nytt lekkasjemålearrangement med en støpt sperrevegg i betong på fundament av berg eller tilstrekkelig faste masser med et innstøpt v-overløp ca. 90 m nedstrøms dammen. Veggen vil tilbakefylles med stedlige masser og det etableres et lekkasjemålehus for tilkomst og overvåking ca. 90 meter nedstrøms hoveddammen. Plasseringen av lekkasjemålehuset er basert på resultater fra fjellkonturboring. Det vil etableres en byggegrop hvor dagens masser graves av ned til fast berg. I tillegg vil evt. løst og oppsprukket berg fjernes før det støpes. Avgraving er estimert til ca. 3000 m³. Massene skal mellomlagres ihht arealbruksplan.

Når sperrevegg og lekkasjemålehus er etablert vil de avgravede massene tilbakeføres og arronderes opp mot lekkasjemålehuset slik at bare toppen av huset stikker opp i terrenget.

For etablering av lekkasjemålesystem vil arbeidene bestå av avgraving, fundamentpreparering, betongarbeider og instrumentering.

Riggområder og mellomlagring

Hovedriggen (R1) i prosjektet etableres nede ved den gamle tippen på nedstrøms side av hoveddammen. I tillegg er det avsatt flere riggområder som fordeler seg på de ulike anleggsområdene der det vil foregå arbeider. R2 etableres for arbeidene med overløpsterskelen. R3 etableres for lagring av maskiner, utstyr og

materialer som skal fløtes over til overløpsterskelen. R4 etableres i sammenheng med arbeidene på nytt lekkasjemålehus.

Mellomlagring av vegetasjonsdekke er planlagt i område kalt MV1. Mellomlagring av stein er planlagt i område kalt MS1.

Det vises til vedlagte arealbruksplan for plassering av områder for rigg og mellomlagring.

Massehåndtering og istandsetting

Nede i dalføret rundt Fjellhaugvatn er vegetasjonen stedvis frodig med trær og busker med innslag av fuktig våtmark. Alle arealene i prosjektet ligger under tregrensen, her gjelder følgende prinsipper:

- Toppmasser (øverste laget av jordprofilen med vegetasjon og humusholdig jord) skaves av og mellomlagres for seg. Der løsmassedekket er tykt nok til at det er underliggende mineraljord under toppmassene, skal disse også tas vare på og mellomlagres. Generelt skal undergrunnsmasser og toppmasser sorteres og lagres hver for seg i ranker eller hauger.
- For at ikke toppmassene skal bli for tettpakket, bør de ikke lagres i høyder på mer enn to meter. Både det øverste jordlaget med røtter og frø, og underliggende jordlag, vil være verdifulle i istandsettingen av berørte arealer.
- Jordmassene legges tilbake på ferdig arrondert terreng ved avslutning av anlegget. Ved tilbakelegging av avdekkingsmasser etter arrondering skal toppmassene legges løst over undergrunnsmassene. Som hovedregel skal ikke disse massene komprimeres, bortsett fra der lett komprimering kan bidra til et godt formmessig resultat. Overflaten skal ikke gattes til, men ha en ujevn overflate. Jordmassene legges ut med tilsvarende jorddybde som dagens terreng og kan med fordel varieres for å etterligne vegetasjonsmosaikken i området.
- Der det er mulig skal det skaves av hele vegetasjonsflak som mellomlagres til bruk i istandsetting. Disse vil fungere som pilotøyer som bidrar med frøspredning innenfor de berørte arealene. I istandsettingsarbeidet vil det også vurderes å direkte transplantere vegetasjonsflak fra nærliggende områder, innenfor inngrepsgrensen. Dette vil gjøres i samråd med miljø-/landskapsfaglig kompetanse.
- Ved behov for rydding av trær kan trevirket flises opp, mellomlagres og deretter blandes inn i toppmassene ved istandsetting av berørte arealer. I utgangspunktet vil man prøve å beholde så mye vegetasjon inn mot de berørte arealene som mulig, men noe vegetasjonsrydding må påregnes.

For områder med fuktig våtmark og myr som blir tatt i bruk, gjelder følgende prinsipper:

- Det er viktig å sette av nok areal til mellomlagring av våte masser. Dette er masser som må mellomlagres i lave ranker, (ikke høyere enn 1 meter), for å unngå kollaps i jordstrukturen.
- Hele torver lagres tett ved siden av hverandre med vegetasjonssiden opp, på et fuktig sted. Det er viktig at man skiller mellom det øverste laget med torv og de underliggende massene når dette skal

mellomlagres. Underliggende masser er ikke egnet til revegetering, men skal tas vare på til istandsettingen.

Målet for istandsettingen av de vegetasjonskledde arealene er å gjenskape vegetasjonssammensetningen slik at berørte områder fremstår mest mulig lik den som er i tiliggende landskap og vegetasjon. Både økologisk og visuell likhet vil bli vektlagt i istandsettingen.

Øvrig om utførelse

Det er ikke direkte vegtilkomst til overløpsterskelen som ligger nord for hoveddammen. De planlagte tiltakene ved overløpsterskel krever tilkomst for utstyr og maskiner. Tilkomst er planlagt ved fløting over Fjellhaugvatn og inn til overløpsterskel. Alternativt til fløting benyttes helikoptertransport for frakt inn til overløpsterskel.

Ved utførelse av betongarbeider må disse utføres tørt. Magasinet vil bli tappet ned til ca. kote + 370 gjennom anleggsperioden.

Plangrunnlaget

Tiltaksområdet er omfattet av Reguleringsplan for skytearena ved Midthølen, planid 4617_20030016, vedtatt 15.05.2002, samt Arealdel til kommuneplan for Kvinnherad 2016-2026, vedtatt 22.03.2018.

Ny permanent adkomstveg vil bli anlagt på areal som er avsatt til LNRF og skytebane (idrettsanlegg). Det søkes om dispensasjon fra arealformål idrettsanlegg og LNRF.

Tiltakene som gjelder overløpsterskel og etablering av lekkasjemålesystem vil bli anlagt på areal som er avsatt til LNRF i gjeldende kommuneplan.

Det søkes om dispensasjon fra gjeldende reguleringsplan og gjeldende kommuneplan for tiltakene.

Til orientering legger vi til at vi er kjent med pågående planarbeid i området. Det er gitt innspill til planarbeidet den 13.03.2026, der en har bedt om at ny permanent adkomstveg til dammen hensyntas i det videre planarbeidet, samt at en ivaretar flomvannføringen i det aktuelle området spesielt mtp. erosjonssikring av oppfylte område mot elv og tjern.

Dispensasjon fra plan- og bygningsloven

Det går frem av pbl § 19-2 første og andre ledd at:

«Kommunen kan gi varig eller midlertidig dispensasjon fra bestemmelser fastsatt i eller i medhold av denne lov. Det kan settes vilkår for dispensasjonen.

Dispensasjon kan ikke gis dersom hensynene bak bestemmelsen det dispenseres fra, eller hensynene i lovens formålsbestemmelse, blir vesentlig tilsidesatt. I tillegg må fordelene ved å gi dispensasjon være klart større enn ulempene etter en samlet vurdering. Det kan ikke dispenseres fra saksbehandlingsregler.»

Om det rettslig sett er anledning til å gi dispensasjon fra plan- og bygningsloven vil derfor være avhengig av

- om hensynene bak bestemmelsen det dispenseres fra, eller lovens formålsbestemmelse, ikke blir vesentlig tilsidesatt, og
- om fordelene ved å gi dispensasjon vil være klart større enn ulempene etter en samlet vurdering.

Hensynet bak lovens formålsbestemmelse i pbl § 1-1

Hensynet bak § 1-1 er å sikre:

- bærekraftig utvikling
- gode og trygge samfunn
- demokratiske prosesser med medvirkning

- samordnet og helhetlig planlegging
- universell utforming
- samfunnssikkerhet og klimatilpasning

Hvordan hensynet bak formålsbestemmelsen påvirkes av tiltakene

Tiltaket kommer ikke vesentlig i konflikt med hensynene til universell utforming, hensynet til barn og unge sine oppvekstvilkår, eller hensynet til miljø og samfunn. Det er gjort vurderinger av tilbakeføring og skånsom utførelse jf. beskrivelsen av tiltakene og utførelsen av disse. Hensynet til sikkerhet ved drift av damanlegget ansees å være av stor samfunnsinteresse. Tiltakene som det her søkes om dispensasjon for er planlagt for klimatilpasning og samfunnssikkerhet. Området er allerede berørt av skytebane og eksisterende damanlegg, og det er ikke funnet natur eller arter av nasjonal forvaltningsinteresse. Når det gjelder estetisk utforming, vil en forsøke å tilpasse vegen til i terrenget så godt det lar seg gjøre, slik at inngrepet i minst mulig grad påvirker omgivelsene. Vegskråninger skal tilføres med stedlige masser, og det legges til rette for rask revegetering. Vi vurderer at hensynet bak formålsbestemmelsen i pbl § 1-1 ikke blir vesentlig tilsidesatt.

Hensynet bak LNRF-formålet

Hensynet bak LNRF-formålet er å bevare landbruksareal, naturområder og friluftsområder, samt unngå fragmentering av jordbruksareal. Disse områdene skal prioriteres i et langsiktig perspektiv, og tiltak som ikke er i tilknytning til stedbunden næring, samt oppstyking av jord og tap av kulturlandskap, skal i utgangspunktet unngås.

Hvordan hensynet til LNRF-formålet påvirkes av tiltakene

Tiltakene som etableres i LNRF-område gjelder i hovedsak midlertidige riggområder. I tillegg vil nytt lekkasjemålearrangement og arbeider med forsterking av overløpsterskel komme i konflikt med LNRF-formålet. Det er ikke dyrket- eller dyrkbar jord i området, det er ikke registrert merkede turstier i området, og det ikke er registrert gammelskog i tiltaksområdet.

Arealet som beslaglegges av riggplasser er eksisterende møteplass/p-plass, samt areal som består av skrint vekstjordlag, berg og steinfylling. Arealet skal tilbakeføres i den grad det er mulig, jf. avsnitt om massehåndtering og istandsetting.

Det er ikke registrert spesielle naturverdier eller kulturminner i tiltaksområdet. Området er ikke veldig tilgjengelig for utøvelse av friluftaktivitet, og er ikke ventet å påvirke utøvelse av friluftslivet. I den grad tiltaket kan tenkes å påvirke friluftaktivitet, er dette begrenset til anleggsperioden. Anleggsarbeidene vil bli skiltet, og gjennom anleggsperioden vil området være utilgjengelig for allmennheten. Når arbeidene er utført, vil områdene igjen kunne benyttes av allmennheten.

Hensynet bak idrettsanlegg/skytearena

Hensynet bak arealformålet idrettsanlegg er å sikre og styre utviklingen av idretts- og fritidsaktiviteter i kommunen, samt legge til rette for tilgjengelige og hensiktsmessige fasiliteter for innbyggernes rekreasjon og fysiske helse. Hensynet bak formål skytearena er å legge til rette for utøvelse av rekreasjon og fysisk aktivitet. I tillegg benyttes arenaen av heimevernet (HV), for trening og øvelser. Slik sett, skal hensynet også ivareta muligheten for å opprettholde operativ forsvarsberedskap lokalt.

Hvordan hensynet bak formål idrettsanlegg/skytearena påvirkes av tiltakene

Etablering av ny adkomstveg vil i liten grad påvirke formålet utover selve vegtraseen. Veggen er forsøkt tilpasset terrenget, og vil gå i bakkant av pistolbane og pistolfelt – feltskyting. Dersom det arrangeres stevne eller pågår skyting, skal det opplyses om dette med skilting eller tilsvarende. Pistolklubben er forelagt

planene, og har kommet med innspill som er hensyntatt i arbeidet, ved at det er anlagt ny permanent avkjørsel til pistolskytebanens parkeringsplass, veglinja er justert for å unngå standplass i størst mulig grad, samt at det er gjort endring i plassering av avkjørsel etter innspill fra pistolklubben. Kvinnherad skytterlag er også orientert om planene. De er utelukkende positive til at adkomstvei blir flyttet bort fra skytebanen. Dagens adkomst går tvers over viltbane og 200-metersbane, slik sett vil hensynet til skytebanen, påvirkes vesentlig mindre ved etablering av ny adkomstveg.

Vurdering fordeler og ulemper

Sett hen til nasjonale føringer, behovet for oppgradering av eksisterende damanlegg, og med tanke på produksjon og sikkerhet, vil en innvilgelse av dispensasjon etter vårt syn, ikke tilsidesette hensynene bak bestemmelsen det ønskes dispensasjon fra, og fordelene ved å innvilge dispensasjon vil være klart større enn ulempene.

Forsterkning av overløpsterskel, etablering av lekkasjemålearrangement og etablering av flomsikker adkomst er nødvendige tiltak for å sikre at anlegget driftes i henhold til damsikkerhetsforskriften. Samfunnsnyttene tiltakene medfører i form av økt sikkerhet for drift og vedlikehold av damanlegget, må stå sentralt i vurderingen av dispensasjonsforholdet. Noe påvirkning av natur og friluftsliv må påregnes, men inngrep og ulemper er forsøkt avgrenset så langt det lar seg gjøre.

Fordeler:

- Økt stabilitet og sikkerhet for overløpsterskel
- Økt sikkerhet og fremkommelighet til dam Fjellhaugvatn
- Nytt lekkasjemålesystem gjør det enklere å oppdage eventuelle lekkasjer fra dammen
- Ny veg medfører mindre konflikt med skytebanen

Fordelene ved å gi dispensasjon er at en får et damanlegg som er bedre rustet til å håndtere flom, samtidig som en etablerer veg som ikke påvirkes av eventuelle fremtidige flommer. I dag går tilkomst til damanlegget nær vannveg, og er i stor grad omfattet av faresone for flom, dette vil i stor grad unngås ved å etablere ny veg. Ny veg vil bidra til at en ikke lenger behøver å benytte veg som går over areal ved skytebanen ved Midthølen. Tiltakene vil også medføre at anlegget ved dam Fjellhaugvatn tilfredsstiller kravene i damsikkerhetsforskriften. Anlegget er der i dag, og bruken av arealene vil, med unntak av ny adkomst, ikke bli endret som følge av dispensasjon.

Ulemper:

- Vesentlige terrenginngrep

Vegfyllinger og vegskjæringer vil bli synlig for allmennheten og utgjøre sår i terrenget, det er imidlertid gjort vurderinger av tiltak for rask revegetering og istandsetting av tilgrensende arealer.

Videre er det en generell ulempe å dispensere fra planer, da det er en forutsetning for å gi byggetillatelse at tiltaket i utgangspunktet skal være forankret i plan. Ulempen med å fravike planer er at de har vært gjenstand for en omfattende prosess med medvirkning fra grunneiere, interessenter og myndigheter. En dispensasjon vil til en viss grad tilsidesette slik medvirkning.

I lys av vurderingen gjort ovenfor, foreligger det etter vår vurdering en tilstrekkelig overvekt av hensyn som taler for dispensasjon.

Konklusjon

Det vurderes at formålsbestemmelsen i PBL, hensynet bak LNRF-formålet og formål skytebane/idrettsanlegg ikke blir vesentlig tilsidesatt ved dispensasjon, samt at det er en tilstrekkelig overvekt av fordeler ved å gi dispensasjon. Vilårene i pbl § 19-2 er etter vårt syn oppfylt, og vi ber om at det innvilges dispensasjon som omsøkt.

Med vennlig hilsen
Norconsult Norge AS

Marianne Tangeraas

Marianne Tangeraas